

vadlo, basilika, průmyslová zařízení, hradba a nekropole, Djemila a Hippone (forum, křesťanská čtvrť, thermy).

Archeologickým výzkumem v Alžíru získává se, jak patrně, stále množství nového materiálu pro poznání hospodářské úlohy římské Afriky při její produkci obilí, oleje a vína, pro dějiny vojensko politické této oblasti, pro dějiny náboženství, a to zvláště pro poznání kultu Dionysova, Mithrova a kultu křesťanského (srov. G. Ch. Picard, *Les religions de l'Afrique antique*, 1954). Významné jsou i nálezy archeologické a epigrafické z doby punské a pořímské. Všechny tyto nové nálezy jsou svědkem soustavné archeologické práce, která odhalila z písku pouště celá města a kus antické historie těchto krajů. K potřebě turistů jsou vydány průvodce pro jednotlivá archeologicky významná místa — protějšek to k známým italským *Itinerari dei Musei e Monumenti d'Italia*.

Gabriel Hejzlar

Z nových svazků Bibliothéky Teubneriany.

Bibliotheca scriptorum Graecorum et Romanorum Teubneriana (BT) patří mezi základní řady antických textů po dlouhá desetiletí. Nyní byl její význam zdůrazněn i tím, že nad ní od r. 1958 převzal patronát *Ústav pro studia řecká a římská při Berlínské akademii věd*. Hlavním redaktorem BT je prof. J. *Irmacher*. Předností poválečných vydání je to, že jde téměř vesměs o vydání kritická.

V řadě řeckých textů vyšel pozoruhodný astrologický spis *Pavla z Alexandrie*, autora z konce IV. století, *Eisagogika (Elementa apotelesmatica)*, který do tisku připravil *Ae. Boer*. Astronomické výklady dodal *O. Neugebauer*. Text vyšel v Lipsku 1958, má XXVI + 181 stran s indexem. Vydání tohoto spisu se připravovalo desítky let. Část práce (kolaci rkp. P. Z) vykonali *P. Boudreaux*, který padl ve světové válce 1914, a *W. Gundel* (kolaci dalších 8 rkp.). Přesto však pro vydavatele zůstal ještě značný kus práce k vykonání, neboť rkp. tohoto astrologického spisu se dochovalo značné množství (zčásti bez uvedení autora, zčásti přimášejších jen některé kapitoly). Přes množství rkp se však Paulův spis dochoval v nedobrému stavu, zčásti neúplný, zčásti však také různě doplněný a spojený se scholii (rovněž tato scholia připojil vydavatel k vydání). Dochované rkp. se vesměs vztahují k jednomu archetypu z konce V. století, sepsanému v Alexandrii mauskulemi a s neoddělenými slovy. Část rukopisů byla ve středověku zčásti pozmeněna na místech, kde se pojednává o síle antických božstev, a to proto, aby proti plnému antickému textu nezasáhla církev. Původní antická znění se částečně objevují v jednom rkp renesančním, neboť tehdy církev projevila jistou toleranci (*D. Marcius* s. XIV—XV, cf. Praef. p. XII—XIII). Nesnadný text byl připraven do tisku s neobyčejnou akribií, zvláště obtížná místa vysvětlil odborník nad jiné povolaný, prof. *O. Neugebauer*. Je to vzorný text astrologického obsahu, vydaný velmi svědomitě.

V řadě latinských autorů vyšlo stereotypní vydání (kritické) *Caesarových Zápisků* pod názvem *Commentarii belli Gallici*. Jde v podstatě o rozšířené 4. vydání *A. Kloze*, doplnky sebral a připravil *W. Trillitzsch* (Lipsiae 1957, str. XLVIII + 263). Text *Caesarových Zápisků* je významným pramenem i pro poznání dějin naší vlasti. Závažné místo BG VI 24, 4 pro poměr *Volků Tektosagů* a *Germánů* čteme v novém vydání takto: *Nunc quoniam in eadem inopia egestate patientia qua (ante) (add. Heller, Philol. 17, 1860, 492nn) Germani permanent, eodem victu et cultu corporis utuntur, Gallis autem...* Uvedme, že se tímto místem u nás nedávno zabýval *Em. Šimek (Poslední Keltové na Moravě, Brno 1958, str. 31nn.)*, a to zvláště na základě archeologického materiálu: „Nepochybný důkaz o tom, že se *Caesarova* věta o nedostatku a bídě nemůže vztahovat na *Volky*, podávají také archeologické nálezy na jejich oppidech u *Stradonic* a na *Starém Hradisku* u *Okluk*, které svědčí více než výmluvně o bohatství a blahobytu jejich kupeckého a řemeslnického obyvatelstva“ (str. 32). *Šimek* sám se vyslovil pro čtení: *inopia patientiaque Germani* proti čtení *Zeussovu* (*Die Deutschen u. die Nach-*

barstämme, München 1837, Heidelberg 1925): *Volcae Tectosages... nunc quoque in eadem inopia egestate patientia, qua Germani, permanent, eodem victu et cultu corporis utuntur, Gallis autem...*, jež po něm převzali *Müllenhoff* DA2276nn, *Much*, *Hoops* v RL (der germ. Altertumskunde) IV 424. "Čtení Klovovo neodpovídá tedy archeologickým nálezům, avšak naopak: konjektura Šimkova neodpovídá Caesarovu stylu, který žádá: *Nunc quoniam Germani...*

Radislav Hošek

Co chystají nakladatelství pro nejbližší dobu?

Kniha, národní podnik, Praha, vydala pro potřeby knihkupečů *Průzkumovou verzi edičního plánu plánujících i neplánujících nakladatelství*, ze které jsme zjistili tyto publikace z oboru klasického starověku, chystané našimi nakladatelstvími:

Nakladatelství Československé akademie věd: Franciscus Novotný: *Platonis Epinomis commentariis illustrata* (str. 240, cena 19 Kčs); J. Kincl: *Stát a právo v germánskořímské Burgundii* (str. 288, Kčs 18); první číslo mezinárodního sborníku *Eirene* (str. 208, Kčs 20). Překlady Aristotelových Analytik a O sofistických důkazech.

Státní nakladatelství politické literatury: *Antika v dokumentech II* (str. 448, Kčs 33); *O kultuře antické společnosti* (str. ?, Kčs 21); *Výbor z dějin náboženství a atheismu* (str. 288, Kčs 20). Překlady: *Karl Kautsky, Vznik křesťanství*; *Dějiny světa I — dotisk, III*; *Řjakov: Dějiny starověku* (str. 640, Kčs 42).

Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění: *Apuleius, Zlatý osel*, přel. F. Stiebitz; *Cicero, Dvě rozmluvy — O stáří, O přátelství* —, přel. J. Reiniš.

Orbis vydá překlad *Aristofanovy Lysistraty*, přel. F. Stiebitz.

Filosofická fakulta v Brně vydá pojednání *Josefa Česky, Diferenciace otroků v Itálii a pojednání Jaroslava Kudrny, Studie k barbarským zákoníkům (Spisy university v Brně, filosofická fakulta, sv. 60—Kudrna, 62—Česka)*.

Ze zahraničí se nám dostalo několik zpráv:

C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung v Mnichově vydá v edici *Handbuch der Altertumswissenschaft* tyto svazky: I. Abt. 8. Teil: Prof. Dr. Schwabacher *Maß- und Gewichtswesen des Altertums — Münzkunde des Altertums* (koncem r. 1960); II. Abt., 2. Teil: *Lateinische Grammatik* — Prof. Dr. Manu Leumann a Prof. Dr. J. B. Hofmann, 2. vyd. Dr. A. Szantyr. V. Abt., 4. Teil: Kurt Latte, *Römische Religionsgeschichte*. XII. Abt. 2. Teil, 1. Band: *Kirche, Theologie und Geistliche Literatur des byzantinischen Reiches* — prof. Dr. H. G. Beck.

Akademie-Verlag v Berlíně vydá: Prof. Dr. E. Bielefeld, *Corpus Vasorum Antiquorum*, Deutschland, Band 17, Altenburg, Staatliches Lindenau-Museum, Band 1, 43 str. + 193 obr. DM 37,—; G. Müller, *Die Darstellung der Kinetik bei Lukrez* (str. 130, DM 17,—); Prof. Dr. F. Stoessl, *Ovid, Dichter und Mensch* (39 str. — 5,90 DM); D. Zontschew, *Der Goldschatz von Panagjurische* (20 str. + 52 barevných tabulek, 48 DM).

Ve sbírce *Bibliotheca scriptorum Graecorum et Romanorum Teubneriana* (Lipsko) vyjdou tyto svazky: *Anthologia lyrica Graeca* 4, p. 1, 2, ed. Geiss; *Corpus fabularum Aesopicarum* 2, Fab. 182—345 + Indices. ed. Hunger; *Hellenica Oxyrhynchia* ed. Bartoletti; *Heliodori Commentarii ad Paulum Alexandrinum*, ed. Boer; *Plutarchi Vitae parallelae*, Vol. I. Fasc. 2e. K. Ziegler; *Trogi Pompei fragmenta* coll. Seel.

Radislav Hošek